

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Housle

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**EUGÉNE YSAÏE A JEHO 6 SONÁT PRO SÓLOVÉ HOUSLE,
OP. 27 - SE ZAMĚŘENÍM NA SONÁTY Č. 2 A 4**

Markéta Dominikusová

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Kudelásek

Oponent práce: MgA. Jakub Marek

Datum obhajoby: 7. 9. 2020

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

Violin

BACHELOR 'S THESIS

**EUGÉNE YSAÏE AND HIS 6 SONATAS FOR SOLO VIOLIN,
OP. 27- WITH A FOCUS ON SONATAS NO. 2 AND 4**

Markéta Dominikusová

Thesis Supervisor: Mgr. Pavel Kudelásek

Examiner: MgA. Jakub Marek

Date of thesis defense: 7. 9. 2020

Academic title granted: BcA.

Prague, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Eugéne Ysaÿe a jeho 6 sonát pro sólové housle, op. 27 – se zaměřením na sonáty č. 2 a 4

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků bakalářské práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Anotace

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala osobnost Eugéna Ysaÿe a jeho stěžejní dílo pro sólové housle. Volba tématu pro mě nebyla těžká, protože mě hudba tohoto uznávaného skladatele a houslisty fascinuje již od dětství. Chtěla jsem se při té příležitosti o něm jako o člověku, o jeho tvorbě a především o sonátách pro sólové housle dozvědět ještě více. V první části se má práce zabírá samotnou osobností Eugéna Ysaÿe, konkrétně jeho pestrým a zajímavým životem interpreta a skladatele. Druhá část je věnována šesti sonátám pro sólové housle a v závěrečné části se zabývám interpretačním rozбором sonát č. 2 a č. 4.

Klíčová slova: Eugéne Ysaÿe, houslista, skladatel, dirigent, profesor, tvorba, sonáty pro sólové housle, interpretační rozbor

Abstract

For my bachelor thesis I chose the person of Eugéne Ysaÿe and his major work for violin solo. Topic selection was not difficult for me because I was fascinated by this acclaimed composer and violinist since my childhood. It is also an opportunity for me to learn even more about his character, his work and primarily about sonatas for solo violin. The first part of this document explores the personality of Eugéne Ysaÿe itself, specifically his colorful and interesting life as an artist and a composer. The second part is dedicated to six sonatas for violin solo and in the final part I deal with interpretive analysis of sonatas no. 2 and no. 4.

Key words: Eugéne Ysaÿe, violinist, composer, conductor, professor, creation, sonatas for violin solo, interpretive analysis

Obsah

1 Úvod	9
2 Eugéne Ysaÿe	10
2.1 Život.....	10
2.2 Repertoár.....	14
2.3 Houslová hra.....	14
3 Skladatel Eugéne Ysaÿe.....	16
3.1 Skladby pro housle a klavír	16
3.2 Komorní tvorba	16
3.3 Orchestrální skladby	17
3.4 Koncertantní tvorba	17
3.4.1 Ysaÿeovy poemy.....	17
3.4.2 Ostatní koncertantní skladby	18
3.5 Skladby pro sólové housle a violoncello.....	18
4 Šest sonát pro sólové housle.....	19
4.1 Sonáta č. 1	19
4.1.1 První věta - Grave	19
4.1.2 Druhá věta - Fugato.....	20
4.1.3 Třetí věta - Allegretto poco scherzoso	20
4.1.4 Čtvrtá věta - Finale con brio	21
4.2 Sonáta č. 2	21
4.3 Sonáta č. 3	22
4.4 Sonáta č. 4	23
4.5 Sonáta č. 5	23
4.5.1 První věta - L'Aurore.....	24
4.5.2 Druhá věta - Danse rustique	24
4.6 Sonáta č. 6	25
5 Sonáta č. 2 pro sólové housle.....	27
5.1 První věta - Obsession	27
5.2 Druhá věta - Malinconia	29
5.3 Třetí věta - Danse des ombres	30
5.4 Čtvrtá věta - Les furies.....	32
6 Sonáta č. 4 pro sólové housle.....	35
6.1 První věta – Allemanda.....	35

6.2 Druhá věta - Sarabanda.....	36
6.3 Třetí věta – Finale	38
7 Závěr.....	41
Prameny a literatura.....	42

Seznam příloh

Notové příklady č. 1 - 25 - Důležité notové ukázky ze 6 sonát pro sólové housle Eugéne Ysaÿe potřebné k orientaci v psaném rozboru

1 Úvod

Hudba Eugéna Ysaÿe mi již dříve otevřela nový svět. Především jsem byla fascinovaná jeho Šesti sonátami pro sólové housle, které v sobě skrývají neuvěřitelné technické výzvy a možnosti, ale i specifický hudební výraz. Hlavně proto jsem se rozhodla o něm a jeho sonátách dozvědět co nejvíce pro mě nepoznaného.

První kapitola se důkladně věnuje osobnosti Eugéna Ysaÿe. Podrobně se zaměřuje na jeho dětství, mládí, kariéru houslového virtuóza, houslovou profesuru, ale i na jeho pestrý osobní život. Dále v této kapitole upozorňuji na Ysaÿeův neuvěřitelně rozsáhlý repertoár a hráčský styl jeho osobité houslové hry.

Druhá kapitola se na Eugéna Ysaÿe dívá jako na všestranného skladatele. Je zde představena jeho bohatá skladatelská tvorba. Nejedná se jen o skladby pro housle a klavír, pro housle a orchestr či pro sólové housle, ale poukazují i na skladby pro komorní uskupení, orchestrální a koncertantní skladby.

Ve třetí kapitole se zabývám Ysaÿeovým nejvýznamnějším dílem, a to Šesti sonátami pro sólové housle, op. 27. Jednotlivě představuji každou sonátu, většinou pouze v obecném měřítku.

Čtvrtá kapitola se detailně věnuje Sonátě č. 2 pro sólové housle, která má čtyři věty. Sonátu v této kapitole důkladně interpretačně rozebírám a poukazuji na největší zajímavosti. Především se jedná o využití citace z Gregoriánského chorálu *Dies Irae*, který neúnavně provází celou sonátu. Objevuje se v každé větě. Za druhé upozorňuji na autorovu posedlost Bachovým Preludiem z Partity č. 3 pro sólové housle, která dokonale provází první větu této Ysaÿeovy sonáty.

Poslední kapitola je věnovaná interpretačnímu rozboru třívěté Sonáty č. 4 pro sólové housle. Důkladně se zabývá všemi větami a poukazuje na autorovu inspiraci barokními názvy vět, barokním rytmem druhé věty Sarabandy a technicky i hudebně strhujícím posledním Finale.

2 Eugéne Ysaÿe

2.1 Život

Eugéne Ysaÿe (16. července 1858 Liegé/Lutych – 12. května 1931 Brusel) se narodil do belgické hudební rodiny. Povolání rodinných příslušníků neměla však s hudbou nic společného. Prapradědeček a pradědeček byli kováři – cvočkaři neboli výrobci hřebíků, strýc pracoval jako zedník a Eugénův otec byl původně krejčím. Po generace rodina pro radost muzicírovala ve vesnické hospůdce či v kostele, ale nikdo z nich nehrál pro peníze. Zkoušeli různé lidové nástroje, avšak trvalé místo v celé Ysaÿeově rodině měly housle. Otec Eugéna Ysaÿe, Nicholas Ysaÿe, v mládí odešel ze své rodné vesnice do města Liegé, aby se mohl hudbě více věnovat. Studoval zde na konzervatoři, kterou z důvodu nedostatku financí nedokončil. Přesto byl výborným orchestrálním houslistou a dirigentem divadelního orchestru.

Své prvotní hudební vzdělání Eugéne získal od svého otce již ve věku 4 let. Nicholas Ysaÿe se synem pracoval tři roky. Pečlivě předal Eugénovi základy držení houslí a smyčce, vyvinul v něm lásku k hudbě, naučil ho vkusný zpěvný tón, který byl Ysaÿeovou předností.¹ Již v 7 letech byl Eugéne přijat na Královskou konzervatoř v Liége do houslové třídy Desiré Heynberga. Jeho hráčský posun v tomto období nebyl takový, jak se na jeho výjimečný talent předpokládalo.²

Další životní událostí byla pro Eugéna v roce 1868 smrt jeho matky. Začal proto doprovázet svého otce na koncertních cestách po Evropě, sám hrával v orchestrech, které Nicholas Ysaÿe dirigoval.³ V roce 1868 odešel Eugéne z konzervatoře a započalo období jeho samostudia. Mimo hudební znalosti projevil zájem o přírodní vědy a historii. Dále se zdokonaloval v houslové technice, sólových skladbách, ale také objevoval širší orchestrální repertoár. Ve

¹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

²Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

³HOLEČEK, Jaroslav. *Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle* [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

14 letech⁴, když Eugéne cvičil, zaslechl ho legendární belgický houslista a pedagog Henry Vieuxtemps. Byl jeho hrou tak ohromený, že mu zařídil návrat ke studiím na Královské konzervatoři v Liége ve třídě pedagoga Rodolpha Massarta.⁵ V roce 1874 získal Eugéne Ysaÿe ocenění nejlepšího absolventa Královské konzervatoře v Liége.⁶ Ve věku 16 let následovalo studium na Konzervatoři v Bruselu u vynikajícího houslisty Henryho Wieniawského a po dvou letech Eugéne začal studovat u svého krajana Henryho Vieuxtempse v Paříži. Při studiích navštěvoval hudební večery, které pořádal Vieuxtemps ve svém domě. Mladý Ysaÿe měl tak možnost setkat se s osobnostmi jako byl Franz Liszt a Anton Rubinstein, se kterým se velmi spřátelil. Sám Ysaÿev roce 1877 na jednom z Vieuxtempsových večírků hrál. O jeho vystoupení se dokonce psalo v pařížských novinách.⁷

Po absolvování Konzervatoře v Paříži se Ysaÿe stal koncertním mistrem v orchestru Benjamina Bille, který působil v Berlíně v Konzerthausu (později Berlínská filharmonie).⁸ Tento post zastával v letech 1879 – 1882 a nahradil tak významného českého houslistu Karla Halíře. Během těchto let měl Ysaÿe možnost zahrát si spoustu sólových skladeb pro housle s doprovodem orchestru.⁹ Koncerty navštěvovalo mnoho vlivných hudebníků té doby. Je třeba zmínit především Claru Schumannovou, Ference Liszta, Josepha Joachima a Antona Rubinsteina. Na základě toho Rubinstein zařídil, aby Ysaÿe ukončil smlouvu s orchestrem a mohl s ním absolvovat turné po Norsku.¹⁰ Ysaÿe si během turné s Rubinsteinem rozšířil repertoár o velké množství houslových sonát, především vystupovali se sonátami od Edvarda Hagerupa Griega.¹¹ Následovala nabídka sólového koncertu s orchestrem v Paříži, kde Ysaÿe provedl skladbu od Camila Saint – Saënsa – Introdukci a Rondo capriccioso a Španělskou symfonii

⁴GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁵Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

⁶HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁷GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁸Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

⁹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

¹⁰Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

¹¹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

skladatele Edouarda Lala. Nelehké skladby provedl s nevídaným úspěchem a podařilo se mu tak nastartovat svou sólovou kariéru.

Nová etapa Ysaÿeovy dráhy nastala v roce 1886, kdy mu bylo nabídnuto místo profesora na Konzervatoři v Bruselu. Stal se uznávaným pedagogem a jeho studenti dosahovali vynikajících výsledků. Do Eugénovy třídy patřili např. Mathieu Crickboom, William Primrose, Josef Gingold, Alberto Bachmann a Louis Persinger. Profesorský post na bruselské konzervatoři zastával do roku 1898. Ani během působení na konzervatoři neotálel a naplno se věnoval koncertní činnosti. Procestoval spoustu evropských zemí a dostal se i do Spojených států amerických.¹² Stal se tak známou osobností na obou kontinentech, v Evropě i Americe.¹³

Dne 26. září 1886¹⁴ se Eugène Ysaÿe oženil s Louise Bourdau de Countrai, se kterou měl 5 dětí – Gabriel, Carry, Thérèse, Antoine a Théodore.¹⁵ Ysaÿeův blízký přítel César Franck si pro Eugéna připravil originální svatební dar. Franck Eugénovi věnoval svou světoznámou Sonátu A dur pro housle a klavír.¹⁶ Oficiální premiéra této sonáty proběhla 16. prosince 1886 v Bruselu v provedení Eugéna Ysaÿe a klavíristky Marie Bordes-Péne. Další z blízkých přátel, Ernest Chausson Ysaÿovi věnoval skladbu Poéme pro housle a orchestr.¹⁷

Eugène Ysaÿe založil roku 1888 kvarteto, které pojmenoval Ysaÿe kvartet.¹⁸ Členy smyčcového kvarteta Ysaÿe byli: Eugène Ysaÿe (1. housle), Mathieu Crickboom (2. housle), Leon van Hout (viola), Joseph Jacob (violoncello).¹⁹ Tímto počinem dokázal, že má opravdu všestranný talent. Ve své době získalo toto

¹²Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

¹³LOWELL, Natasha. *Eugen Ysaye and Musical Dialogue*. Dominican University of California, 2012.

¹⁴MARTENS, Frederick Herman. *Violin mastery: talks with master violinists and teachers*. 1919. New York: Frederick A. Stokes Company. ISBN M0D1005841062.

¹⁵Eugène Ysaÿe: Personal life. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Personal_life

¹⁶Frederick Herman. *Violin mastery: talks with master violinists and teachers*. 1919. New York: Frederick A. Stokes Company. ISBN M0D1005841062.

¹⁷GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaye*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

¹⁸HOLEČEK, Jaroslav. *Ysaye Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]*. Supraphon, 1976. 1111971-72G

¹⁹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaye*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

komorní těleso uznání po celé Evropě²⁰ a mělo tu čest premiérovat Smyčcový kvartet g moll Op. 10 skladatele Clauda Debussyho.²¹ Dalším skladatelem, který se nechal uchvátit hrou Ysaÿe kvarteta byl skladatel Camille Saint – Saëns. Kvarteto mu uvedlo jeho Smyčcový kvartet č. 1 e moll Op. 112.²² Premiéra se konala v Paříži v sále Pleyel v září roku 1899.²³ Také skladatel Vincent d'Indy, žák Césara Francka,²⁴ pro Ysaÿe kvartet napsal smyčcový kvartet.²⁵

Eugéne Ysaÿe velmi prožíval dění ve své rodné zemi během 1. světové války. Sám se dobrovolně hlásil do služby, ale kvůli vyššímu věku byla jeho žádost zamítnuta. Tehdy mu bylo již 55 let. Jezdil alespoň svou hrou rozveselit vojáky na belgickou frontu, pořádal pro ně koncerty. V této náročné době Ysaÿe také organizoval benefiční koncerty pro uprchlíky.²⁶

V roce 1924 zemřela Eugénovi jeho žena Louise Ysaÿe. Začala se o něj starat jeho věrná studentka Jeannette Dincin, se kterou se v roce 1927 Ysaÿe podruhé oženil.²⁷

Eugéne Ysaÿe byl své milované muzikantské profesi natolik oddaný, že se jí věnoval skoro až do své smrti. Z důvodu zdravotních potíží s pravou rukou musel však postupně omezovat sólové hraní.²⁸ V posledních letech svého života se věnoval především skladbě a dirigování. Eugéne Ysaÿe zemřel 12. května roku 1931.

²⁰HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

²¹Eugène Ysaÿe: Personal life. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Personal_life

²²Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

²³String Quartet No.1, Op.112 (Saint-Saëns, Camille). *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://imslp.org/wiki/String_Quartet_No.1,_Op.112_\(Saint-Saëns,_Camille\)](https://imslp.org/wiki/String_Quartet_No.1,_Op.112_(Saint-Saëns,_Camille))

²⁴Vincent d'Indy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: (https://en.wikipedia.org/wiki/Vincent_d%27Indy)

²⁵GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

²⁶Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

²⁷GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

²⁸Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

2.2 Repertoár

Díky svému všestrannému talentu měl Eugéne Ysaÿe opravdu různorodý repertoár.²⁹ V podstatě hrál vše od Bacha až po Debussyho, jak o sobě sám říkal. Velikou inspirací mu byl především jeho profesor Henry Vieuxtemps. S chutí hrával Vieuxtempsovy skladby, nejraději a nejčastěji však Koncert pro housle a orchestr č. 5,³⁰ Op. 37.³¹ Vroucí, zvukově plné melodie, hřejivé barvy a nekončící temperament, to vše měl Ysaÿe na Vieuxtempsově koncertu velmi rád. Dalším Eugénovým oblíbeným dílem byla již zmíněná Sonáta A dur pro housle a klavír od jeho přítele Césara Francka. Hned po této sonátě si zamiloval Sonátu pro housle a klavír od francouzského skladatele Théodore Duboise. Dalšími skladbami v Ysaÿeově repertoáru byly Poem od Ernesta Chaussona, Variace Istar od skladatele Vincenta d'Indyho, Faurého Kvintet, již zmíněný Debussyho Kvartet. Všechna tato díla byla Eugénovi také přímo věnována.³²

Ysaÿeovy koncerty byly vždy velice pestré. Eugéne Ysaÿe se nezaměřoval pouze na belgické a francouzské skladatele. Měl v oblibě i zahraniční skladatele, například Alexandra Glazunova, Petra Iljiče Čajkovského, Milije Balakireva, Edwarda Elgara, Johana Svendsena, Richarda Strausse, Richarda Wagnera, Edvarda Griega a mnoho dalších.³³

2.3 Houslová hra

Eugéne Ysaÿe byl velmi osobitý hráč. Vynikal především svým svobodným projevem, který jeho hru dělalo tolik zajímavou. Proslul svým jasným, velkolepým tónem a moderním využitím vibrata.³⁴ Byl také mistrem rubata,

²⁹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

³⁰MARTENS, Frederick Herman. *Violin mastery: talks with master violinists and teachers*. 1919. New York: Frederick A. Stokes Company. ISBN M0D1005841062.

³¹Violin Concerto No.5, Op.37 (Vieuxtemps, Henri). *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://imslp.org/wiki/Violin_Concerto_No.5,_Op.37_\(Vieuxtemps,_Henri\)](https://imslp.org/wiki/Violin_Concerto_No.5,_Op.37_(Vieuxtemps,_Henri))

³²MARTENS, Frederick Herman. *Violin mastery: talks with master violinists and teachers*. 1919. New York: Frederick A. Stokes Company. ISBN M0D1005841062.

³³GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

³⁴Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

inspiroval se prožitkem právě probíhající chvíle.³⁵ Eugène Ysaÿe dokázal propojit bezchybnou technickou virtuozitu s umělecky hlubokým citovým prožitkem. Svůj nástroj opravdu dokonale ovládal.

³⁵GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

3 Skladatel Eugène Ysaÿe

Eugène Ysaÿe byl velice nadaný i jako skladatel.³⁶ Jeho sbírka obsahuje 35 opusových čísel a několik skladeb bez opusového čísla, avšak některá díla nejsou známá.³⁷

Napsal spoustu významných skladeb, bohužel se jich do povědomí mimo Belgie mnoho nedostalo.³⁸ Ysaÿe dokonce zkomponoval operu *Pier` Li Houyeu*.³⁹

3.1 Skladby pro housle a klavír

Skladeb pro housle a klavír nemá na svém kontě Eugène Ysaÿe mnoho. Jsou to například 2 salónní mazurky č. 1 a č. 2 Op. 10⁴⁰ a Mazurka č. 3 b moll Op. 14, zvaná také *Lointain passé*. V mazurkách je slyšet odkaz mistrů Wieniawského a Vieuxtempse.⁴¹ Další skladby jsou Variace Paganini na Capriccio č. 24 a úprava skladby *Etuda ve formě valčíku Camila Saint – Saëns*.⁴²

3.2 Komorní tvorba

Mezi jeho komorní díla patří například *Sonáta pro dvoje housle a moll Op. posth.*⁴³, dvě *Klavírní tria* (č. 1 a č. 2), *Smyčcové trio „Le Chimay“ Op. posth.*, *Trio pro dvoje housle a violu „Le Londres“* a *„Variace Paganini“ pro smyčcový*

³⁶HOLEČEK, Jaroslav. *Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle* [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

³⁷List of works by Eugène Ysaÿe. *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://imslp.org/wiki/List_of_works_by_Eugène_Ysaÿe

³⁸HOLEČEK, Jaroslav. *Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle* [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

³⁹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁴⁰Eugène Ysaÿe: Works for violin and piano. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Works_for_violin_and_piano

⁴¹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁴²Eugène Ysaÿe: Orchestral works. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Orchestral_works

⁴³List of works by Eugène Ysaÿe. *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://imslp.org/wiki/List_of_works_by_Eugène_Ysaÿe

kvartet. Smyčcový kvintet b moll Op. 15 složil pro dvoje housle, dvě violy a violoncello.⁴⁴

3.3 Orchesterální skladby

Díla pro samotný orchestr ve své sbírce Eugéne Ysaÿe také má. Je to například Brabanconne D dur⁴⁵ a Harmonies du soir Op. 31 pro smyčcový orchestr.⁴⁶

3.4 Koncertantní tvorba

Velkou inspirací pro Eugéna Ysaÿe byl bezpochyby jeho blízký přítel César Franck. Ten propojoval symfonickou báseň se sólovým nástrojem, typickým příkladem je skladba Džinové.⁴⁷

3.4.1 Ysaÿeovy poemý

Hudební báseň neboli poem byla pro Ysaÿe jedna z nejdůležitějších. Romantika, lyričnost, zpěvnost, dramaticčnost a celková svoboda pro vyjádření všech pocitů skladateli umožňovala otevřeně od srdce promluvit.⁴⁸ Eugéne Ysaÿe napsal 8 poemů.⁴⁹ Nejznámějším a nejhranějším je bezpochyby Poeme élégiaque d moll Op. 12. Druhý poem b moll Op. 13 pro housle a orchestr Ysaÿe nazval Scène au Rouet. Poem b moll Op. 15 pro housle a orchestr Eugéne věnoval své ženě a jmenuje se Chant d 'Hiver. Poem č. 4 A dur Op. 21 zvaný Extase zkomponoval pro housle a orchestr. Meditace b moll Op. 16 neboli Poem č. 5 byl napsán pro violoncello a orchestr. Poem č. 6 A dur Op. 26 Amitié Eugéne složil pro dvoje

⁴⁴Eugéne Ysaÿe: Chamber works. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Chamber_works

⁴⁵Eugéne Ysaÿe: Orchestral works. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Orchestral_works

⁴⁶GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁴⁷HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁴⁸GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁴⁹Eugéne Ysaÿe: Concertante works. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Concertante_works

housle a orchestr, sedmý Poème Nocturne E dur Op. 29 náleží nástrojovému obsazení housle, violoncello a orchestr. Poslední Poem č. 8 Op. 25 Exil je napsán pro smyčcový orchestr bez kontrabasů.

3.4.2 Ostatní koncertantní skladby

Mezi další Ysaÿeova koncertantní díla patří skladba pro housle a orchestr Berceuse Op. 20 a Les Neiges d'Antan Op. 23. Svému synovi Gabrielovi věnoval Divertimento Op. 24. Op. 32 daroval své studentce a manželce Jeannette Dincin, skladba nese název Fantasie.⁵⁰ Eugène Ysaÿe byl činný i ve tvorbě houslových koncertů, napsal jich dokonce 8.⁵¹

3.5 Skladby pro sólové housle a violoncello

Nejvýznamnějším dílem pro houslisty je bezpochyby 6 sonát pro sólové housle.⁵² Také napsal několik kadencí k houslovým koncertům. Například k Mozartovi č. 3, Beethovenovi, Brahmsovi a Viottimu č. 22.⁵³ I violoncellistům Eugène složil jednu sólovou sonátu Op. 28. Poslední opusové číslo 35 jsou Preludia neboli cvičení pro housle.⁵⁴

⁵⁰GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁵¹List of works by Eugène Ysaÿe. *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://imslp.org/wiki/List_of_works_by_Eugène_Ysaÿe

⁵²HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁵³GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁵⁴List of works by Eugène Ysaÿe. *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://imslp.org/wiki/List_of_works_by_Eugène_Ysaÿe

4 Šest sonát pro sólové housle

Nejznámější a nejdůležitější Ysaïeovo dílo je jednoznačně Šest sonát pro sólové housle, op. 27. Celoživotní Eugénův obdiv k Johannu Sebastianovi Bachovi, konkrétně k dílu Sonáty a partity pro sólové housle napsané v roce 1720, vyústil ke skladatelově napsání šestice sonát. Ysaïe v sonátách využil veškeré technické možnosti, dokonce se dostal až za jejich hranice. Virtuozita a technická obtížnost sonát není hlavní myšlenkou, nýbrž závažná hloubka a hudební propracovanost jsou na prvním místě tohoto díla. Typické rysy Ysaïeových sonát jsou rychlé dvojhmatové pasáže vedené v dlouhých částech, polyfonní vedení hlasů, využití sul ponticella, pizzicata pravou i levou rukou a pětihlasé a šestihlasé akordy.⁵⁵

4.1 Sonáta č. 1

Sonáta č. 1 je věnovaná vynikajícímu maďarskému houslistovi Josephu Szigetimu.⁵⁶ Ten se proslavil interpretací Bachových sólových sonát a partit.⁵⁷ Není pochyb, že první sonáta je inspirována první sonátou J. S. Bacha. Sonáta se skládá ze čtyř vět – Grave, Fugato, Allegretto poco scherzoso, Finale con brio. Určitá podobnost je i v základní tónině sonáty. Všechny věty Ysaïe napsal v g moll, kromě třetí věty, která jediná je durová.⁵⁸

4.1.1 První věta - Grave

První věta sonáty se nese v majestátním barokním duchu.⁵⁹ Tempové označení je Lento assai, jedná se o velmi klidnou a táhlou část. V začátku a pokaždé, když se hlavní téma vrací, Ysaïe využívá melodie s vlastním akordickým doprovodem.

⁵⁵HOLEČEK, Jaroslav. Ysaïe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁵⁶GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaïe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁵⁷HOLEČEK, Jaroslav. Ysaïe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁵⁸GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaïe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁵⁹HOLEČEK, Jaroslav. Ysaïe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

Ve větě se nacházejí typické Ysaïeovy dvojhmatové pasáže, především v sextách a rytmicky zapsané v triolách a sextolách. Nechybí rozložené akordy v rychlých hodnotách. Mysteriózní tajemný konec je hraný sul ponticello, tremolo a pizzicato levou rukou. Věta končí nejslabší možnou dynamikou.

4.1.2 Druhá věta - Fugato

Druhá věta ze sonáty je Molto moderato. Podobnost nezapře s Bachovou Fugou ze Sonáty č. 1. Ysaïe zde dodržel principy barokní fugy.⁶⁰ Hlavní téma zaznívá po celou dobu sonáty.⁶¹ (příklad č. 1) Ve větě se mimo jiné objevují klasické Eugénovy terciové a sextové postupy v triolách. Nechybí ani rychlé běhy a rozložené akordy. Na konci věty se nacházejí šestihlasé a pětihlasé akordy.

Příklad č. 1

4.1.3 Třetí věta - Allegretto poco scherzoso

Tato věta je velice kontrastní.⁶² Jako jediná věta první sonáty je v durové tónině a tempově označená Amabile. Dynamika se skoro v celé větě drží v pianu. Nachází se zde spousta akordů hraných arpeggio a dvojhmatových pasáží, tentokrát hlavně v kvartách a kvintách. Prostřední část Poco animato větu osvěží

⁶⁰HOLEČEK, Jaroslav. Ysaïe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁶¹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. Ysaïe. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁶²HOLEČEK, Jaroslav. Ysaïe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

vzdušnými dvaatřicetinovými běhy. Repríza věty je doslovná a tichý konec nachystá atmosféru pro finální větu.

4.1.4 Čtvrtá věta - Finale con brio

Poslední taneční věta sonáty se nese v duchu barokního menuetu v pomalém tempu.⁶³ Tempově je označená Allegro fermò. Majestátní akordy, dvojhmatové pasáže, celotónové stupnice, s tím vším věta přichází. Pro interpreta je tato věta velice těžkou záležitostí. Jedná se o grandiózní zakončení celé sonáty.

4.2 Sonáta č. 2

Čtyřvětou Sonátu č. 2 napsal autor v tónině a moll.⁶⁴ Druhá sonáta je věnována velikému houslistovi francouzského původu Jacquesovi Thibaudovi, který byl známý především interpretací skladeb Ludwiga van Beethovena, Wolfganga Amadea Mozarta a francouzských soudobých skladatelů.⁶⁵ Když měl Jacques Thibaud v dětství vystoupit na koncertě v Bruselu s Bachovou Fugou ze Sonáty g moll pro sólové housle, bydlel tehdy na pár dní u samotného Eugéna Ysaÿe.⁶⁶ Není divu, že tito dva housloví velikáni se stali blízkými přáteli. Dokonce Ysaÿe Jacquese podpořil, když byl ve velké nouzi a nutně potřeboval kvalitní nástroj. Pohotově mu propůjčil své drahé housle. Není divu, že je tato sonáta věnovaná právě Jacquesovi Thibaudovi. Ysaÿe a Thibauda spojovala jakási posedlost Bachovou hudbou, konkrétně Preludiem z Partity č. 3 E dur. Další Ysaÿeovou posedlostí byl bezpochyby Gregoriánský chorál. Součástí kánonu katolické mše za zemřelé je citace sekvence Dies Irae, která provází všechny věty sonáty.⁶⁷

⁶³HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁶⁴Violin Sonata No. 2 (Ysaÿe). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-18]. Dostupné z:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Violin_Sonata_No._2_\(Ysaÿe\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Violin_Sonata_No._2_(Ysaÿe))

⁶⁵LOWELL, Natasha. *Eugène Ysaÿe and Musical Dialogue*. 2012. Dominican University of California.

⁶⁶MARTENS, Frederick Herman. *Violin mastery: talks with master violinists and teachers*. 1919. New York: Frederick A. Stokes Company. ISBN M0D1005841062.

⁶⁷LOWELL, Natasha. *Eugène Ysaÿe and Musical Dialogue*. 2012. Dominican University of California.

4.3 Sonáta č. 3

Jednovětou sonátu Ysaÿe věnoval rumunskému houslistovi Georgeovi Enescu.⁶⁸ Sonáta je v tónině d moll.⁶⁹ Sonátu č. 3 Ysaÿe nazval Ballada a patří bezpochyby mezi jeho nejznámější a nejhranější dílo. Není zde vůbec cítit Bachův vliv, naopak se od něj Ysaÿe dokázal odpoutat. Skladatel hojně využil proměnlivých nálad a výrazových zvrátů.⁷⁰ Úvodní recitativní část je hluboce tajemná, emotivní a poetická. K atmosféře dopomáhají dynamické zvraty z *piano* do *forte*. Hlavní téma Eugéne napsal v dvojhmatech a v triolovém tečkovaném rytmu. (příklad č. 2)

Příklad č. 2

Tiché pasáže rychlých běhů se nacházejí uprostřed skladby. Po krátké repríze následuje dynamická coda. Postupně rozjížděná po dobu šesti taktů dovede hudbu do dvaatřicetinových rozložených akordů. Závěr prudce tempově i dynamicky graduje, avšak šest taktů před koncem se začne fráze zastavovat a prodlužovat. Závěrečné tři takty *Vivo* jsou hrané v trojhlasých akordech smykem od žabky a dovedou větu do famózního finále. (příklad č. 3).

Příklad č. 3

⁶⁸GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁶⁹ Six Sonatas for solo violin (Ysaÿe): Sonata No. 3 in D minor, "Ballade." In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_\(Ysaÿe\)#Sonata_No._1_in_G_minor](https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_(Ysaÿe)#Sonata_No._1_in_G_minor)

⁷⁰HOLEČEK, Jaroslav. *Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle* [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

4.4 Sonáta č. 4

Čtvrtá sonáta pro sólové housle je věnovaná velkému houslistovi Fritzovi Kreislerovi, který byl rakouského původu.⁷¹ Náleží jí tónina e moll a skládá se ze tří vět – Allemanda, Sarabanda a Finale.⁷² Názvy jednotlivých vět jsou inspirovány barokem, avšak pouze druhá věta obsahuje i taneční barokní námět. Ostinátně se opakující motiv dodává větě správný barokní ráz.⁷³

4.5 Sonáta č. 5

Pátou sonátu pro sólové housle Eugéne věnoval svému žákovi a spoluhráči z Kvarteta Ysaÿe, belgickému houslistovi Mathieu Crickboomovi.⁷⁴ Vazby s barokem již v této sonátě nejsou ani názvem.⁷⁵ Sonáta obsahuje dvě protikladné věty, které jsou pojmenované L'Aurore a Danse Rustique⁷⁶ a je zapsána v tónině G dur.⁷⁷ Impresionistický nádech, bohatá zvukomalba, inspirace přírodou, to vše posluchači přináší první věta. Druhá věta je přesným opakem zvukově barevné předchozí věty. Zemitý selský tanec s přesně jasným rytmem, prostřední lyrická část a divoké finále, tak zní věta druhá.⁷⁸

⁷¹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁷²Six Sonatas for solo violin (Ysaÿe): Sonata No. 4 in E minor. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-18]. Dostupné z:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_\(Ysa%C3%BFfe\)#Sonata_No._4_in_E_minor](https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_(Ysa%C3%BFfe)#Sonata_No._4_in_E_minor)

⁷³HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁷⁴GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁷⁵HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁷⁶GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

⁷⁷Six Sonatas for solo violin (Ysaÿe): Sonata No. 5 in G major. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-14]. Dostupné z:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_\(Ysa%C3%BFfe\)#Sonata_No._5_in_G_major](https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_(Ysa%C3%BFfe)#Sonata_No._5_in_G_major)

⁷⁸HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

4.5.1 První věta - L'Aurore

První věta sonáty v překladu znamená Jitřenka.⁷⁹ Tempové označení nese Lento assai. Jedná se o programní skladbu plnou impresionistických barev.⁸⁰ Nutno podotknout, že celá věta je jednou velkou postupnou gradací s několika dynamickými vzruchy. Úvodní pomalý vstup v nejnižší dynamice napodobuje spící přírodu. Budící prvky tvoří pizzicato levou rukou, které do hudby vtrhne většinou v silné dynamice. (příklad č. 5)

Příklad č. 5

V druhé části věty si Ysaÿe hraje s dvojhmatovými pasážemi v triolách a sextolách, tremolem ve dvojhlasu, rychlými tichými běhy a tří až pětihlasými akordy. Od taktu čtyřicet čtyři přichází rychlé pasáže, ve kterých jsou skryty motivky z klidného začátku. Posledních sedm taktů patří zhušťujícím rozloženým akordům, které vedou do vítězné decimy, ukončující celou větu v nejvyšší možné dynamice.

4.5.2 Druhá věta - Danse rustique

Druhá věta sonáty, tempově označená Allegro giocoso molto moderato, je v překladu nazvaná selský venkovský tanec. Energickým nábojem, pětičtvrtovým taktem a hlasitou dynamikou se naprosto odlišuje od věty první. Hlavní téma se svým zemitým rytmem disponuje dvojhmaty, akordy, tečkovaným rytmem a častými nátryly. (příklad č. 6)

⁷⁹HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁸⁰GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. Ysaÿe. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

Příklad č. 6

Kontrastní druhá část Moderato amabile přichází v novém duchu. Zpěvné piano, kvartové a kvintové běhy a malebné dvojhlasé pasáže zkrášlují tuto kadencovitou část. O přechod do závěrečného Tempa I se starají obtížné běhy v pizzicatu levou rukou. V závěrečném úseku se vrací hlavní téma, avšak v pětiosminovém taktu. Rytmus se zhušťuje a hlavní téma se prosazuje v dvouosminovém taktu. Do konce věty se objevují pasáže v triolách, kvartolách, kvintolách a sextolách. Hudba vrcholí dlouhým rychlým během.

4.6 Sonáta č. 6

Poslední sonáta pro sólové housle je věnovaná španělskému houslistovi Manuelu Quirogoovi.⁸¹ Jedná se o jednovětou skladbu, ze které číší energie a lidovost slunného Španělska. Tato sonáta je zapsána v tónině E dur⁸² a tempově označená Allegro giusto non troppo vivo. Introdukce začíná v dynamice forte, dlouhým trylkem, který vyústí ve čtyřhlasý akord. (příklad č. 7)

Příklad č. 7

⁸¹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9

⁸²Six Sonatas for solo violin (Ysaÿe): Sonata No. 6 in E major. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-15]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_\(Ysa%C3%BFfe\)#Sonata_No._6_in_E_major](https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_(Ysa%C3%BFfe)#Sonata_No._6_in_E_major)

Ysaÿe od samého začátku houslistu nešetří těžkými technickými prvky - například stupnice v terciích či oktávách. Dvojhmatové pasáže, zběsilé běhy a laufy, akordy v arpeggiech a čtyřhlasé akordy, to vše se v sonátě neustále objevuje. Druhá část Allegretto poco scherzando připomíná španělskou habaneru.⁸³ (příklad č. 8)

Příklad č. 8

Neuvěřitelně dlouhý běh dovede tento díl do Allegra Tempa I, kde se navrací hlavní téma. Vysoká dynamika, trylková pasáž podtrhující napětí, šestihlasý akord, zběsilý lauf a oktávová stupnice dovedou skladbu do vítězného konce.

⁸³GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9

5 Sonáta č. 2 pro sólové housle

5.1 První věta - Obsession

První věta ze druhé sonáty nese název Obsession, což v překladu znamená Posedlost. Formálně se jedná o Preludium, tudíž je věta opravdovou vazbou na Preludium Johanna Sebastina Bacha z Partity č. 3 E dur pro sólové housle. Tempové označení *Poco vivace* vypovídá o tom, že se jedná o velmi rychlou větu.⁸⁴

Úvodní dva takty jsou doslova převzaté ze začátku Bachova Preludia ve velmi nízké dynamice. Po dlouhé koruně však následuje brutální akcentované přerušení ve fortissimu v podobě běhu, ve kterém se nejvíce vyskytují čisté kvarty a kvinty. V šestém a sedmém taktu opět zazní Bachovo Preludium a po koruně přijde druhý Ysaieův zběsilý hlasitý výbuch. (příklad č. 9) Údajně se Ysaie inspiroval Thibaudovým nácvikem Bachova Preludia.⁸⁵

The image shows a musical score for the first movement 'Obsession' of the second sonata for solo violin by Ysaie. The score is in 3/4 time and E major. It features a tempo marking 'Poco vivace' and a dynamic marking 'p' (piano) at the beginning. The score includes various musical notations such as accents, slurs, and dynamic markings like 'p', 'ff (brutalment)', and 'cort.'. There are also some performance instructions like 'pleggiato' and 'ff'.

Příklad č. 9

V taktu jedenáct přichází dvě preludijní fráze v pianu. První fráze trvá po dobu čtyř taktů, druhá fráze je o takt delší, dokonce vygraduje do mezzoforte v taktu sedmnáct, avšak o takt dál opět na dynamice ubírá. V taktu dvacet a dvacet jedna se poprvé objevuje citace chorálu Dies Irae. Nachází se na první

⁸⁴HOLEČEK, Jaroslav. Ysaie Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁸⁵LOWELL, Natasha. *Eugen Ysaie and Musical Dialogue*. Dominican University of California, 2012.

šestnáctinové notě ve skupince po čtyřech, podpořená akcentem. Další dva takty se přesouvá o oktávu výš a odlišená smykem legato. Ve skupince šestnáctinových not je v tomto dvojtaktí na třetím místě. (příklad č. 10)

Příklad č. 10

Tato část s citacemi chorálu Dies Irae trvá až do taktu třicet jedna, kde se opět objevuje Bachovo Preludium ve velmi slabé dynamice. Následuje další agresivní přerušení, které se však brzy uklidní. Připraví hudbu do další tiché delší preludijní části, která je pouze jednou přerušena dvoutaktovým vpádem ve fortissimu. Od taktu čtyřicet šest pokračuje tichá preludijní část, ve které se nachází spousta intonačně nepříjemných a náročných hmatů. V taktu padesát čtyři začíná pomalá harmonická i dynamická gradace, vrcholící v taktu šedesát tónem e, hraným v různých oktávách nebo odlišené zahráním na jiné struně. Dynamika klesá, až se dostane v taktu šedesát čtyři na tak zvaný bod nula. Zde začíná mysteriózní citace chorálu Dies Irae ve spodním hlase, avšak o takt dále se dostává i do hlasu vrchního a dochází tak k prolínání v obou hlasech najednou. Imitační hlas vpadá do prvního ještě před skončením, jedná se tak o případ principu těsny. (příklad č. 11)

Příklad č. 11

V taktu sedmdesát naposledy přebírá slovo Bachovo Preludium, opět po koruně přerušené Ysaïevým brutálním výbuchem. Následné Meno mosso přichází

s dvojtaktím, kde se opět vrací citace Dies Irae ve spodním hlase ze sextol, v dalším dvojtaktí se Dies Irae přesouvá do sopránu. Melodie se zhušťuje do oktolových skupinek, citace se zde vrací do basové linky a atmosféru podporuje postupné ritardando. (příklad č. 12)

The image shows a musical score for five staves. The first staff begins with a '2' in a box, indicating a second ending. The tempo marking 'Meno mosso' is placed above the second staff. The dynamic marking 'ff' (fortissimo) is placed below the second staff. The score features complex rhythmic patterns with sixteenth and thirty-second notes, often grouped in sixteenth-note beams. There are several slurs and accents throughout. The third staff has a 'rit.' (ritardando) marking. The fourth staff has a 'Tempo vivo' marking. The score concludes with a final cadence in the fifth staff.

Příklad č. 12

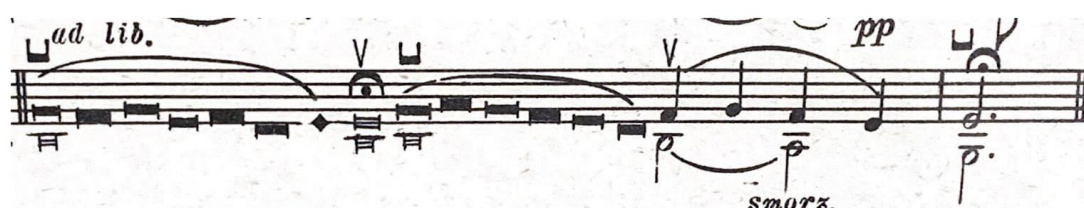
V taktu osmdesát dva nečekaně přichází poslední Tempo vivo, ve kterém se navrácí zkrácený motiv hlavního tématu. Po koruně přichází poslední agresivní přerušení a dovede větu v plné síle do vítězného efektního konce.

5.2 Druhá věta - Malinconia

Druhá věta ze sonáty se jmenuje Malinconia, v překladu Melancholie. Jedná se o velice pomalou větu, tempově označenou Poco lento. Celá věta se hraje Con sordino, čímž Ysaÿe dokázal zcela zásadně odlišit zvukovou stránku od věty první. Melancholická nálada pluje celou větou a pro hráče je nejdůležitější udržet svůj vnitřní klid.

Úvodní jednoduchá melodie v piano na medové struně D přibírá již ve druhém taktu čistou primou druhý hlas. Spojitost G a D struny vytváří intimní atmosféru, která se drží po dobu šesti taktů. V sedmém taktu přichází práce s hlavním

tématem, čistá prima noty e² na strunách A a E ve velice nízké dynamice. Již v osmém taktu melodie stoupá nahoru, dynamicky i agogicky graduje do mezzoforte v taktu devět. Od desátého taktu se po dobu dvou taktů dynamika i agogika opět zklidňuje a chystá tak návrat božského začátku. Hlavní téma se vrací na dominantě a klidná melodie je narušena krátkým dynamickým vzruchem, ten však o takt dále opět zmizí. Na první době taktu sedmnáct dojde k tzv. „bodunula“, ze kterého se melodie začne vzrušeně ubírat k vítěznému vrcholu v taktu devatenáct. Jedná se o nejhlasitější místo této věty. Posléze se hudba začne zklidňovat, dynamika slábne až do úplného mrtva. Konec věty patří doslovné citaci chorálu Dies Irae, jenž větu mysticky uzavře. (příklad č. 13)

Příklad č. 13

5.3 Třetí věta - Danse des ombres

Třetí věta nese programní název Danse des ombres neboli Tanec stínů. Jedná se o barokní sarabandu, tempově označenou Lento.⁸⁶ Věta se skládá z hlavního tématu a šesti variací. Je zapsána ve tříčtvrtovém taktu s vloženými pětičtvrtovými takty.

Na úvod zazní devítitaktové hlavní téma v tónině G dur v pizzicato akordech a dynamice mezzoforte. Již od začátku části se ve vrchním hlase opět hlásí o slovo chorál Dies Irae. (příklad č. 14)

⁸⁶HOLEČEK, Jaroslav. Ysaye Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

Sarabande (lento)
Sans sourd.
pizz.
mf
p
mf
cédéz.
f marcato
p

Příklad č. 14

Dynamika zde proplová od mezzoforte do piana ve třetím taktu, totéž se opakuje v dalších třech taktech. Arpeggia v taktu osm jsou vrcholem fráze, brnkané v úderném forte. V posledním taktu hlavního tématu se hudba dostane do znělého piana. První variace začíná prostou jednohlasou melodií v pianu, která se v taktu čtrnáct zklidňuje do koruny na třetí době. Ta je předělem pro opakování stejné melodie, avšak ve dvojhlasě. Druhá durová variace je zajímavá především melodií hranou sul D, doprovázena dudáčkou prodlevou, prázdnou strunou G. Chorál Dies Irae zdobí tuto variaci uprostřed, v taktu dvacet tři a dvacet čtyři. Nejtišším místem v celé větě je třetí mollová variace. Dvojhlasá melodie se po dobu devíti taktů udrží v dynamice piano pianissimo. Hudba této variace připomíná plynoucí lesní pramínek. Následuje čtvrtá variace, ve které se opět hlásí o slovo chorál Dies Irae. Variace se nese v silnější dynamice, avšak pouze o jeden stupeň v pianu. Ihned v začátku se nachází Dies Irae ve spodním hlase, doprovázený smrští sestupné půltónové chromatiky v hlase vrchním. Od pátého taktu variace se chorál Dies Irae přesouvá do prvního hlasu, druhý hlas doprovází opět sestupnou chromatikou v půltónech. Zajímavostí je, že se během variace objeví pouze samotný chorál v taktu třicet osm a čtyřicet jedna, avšak pouze jeho část. (příklad č. 15)

4 Var.
dolce
tranquillo
culunda
sf

Příklad č. 15

Nečekaný konec variace na notě h1 s korunou a sforzatem dovede hudbu do páté variace. Přiměřeně rychlé sextoly v šestnáctinových notách, držící se stále ve slabší dynamice nabírají na hudební intenzitě a v taktu padesátém se dokonce přesunou o oktávu výš. Roste tak velké napětí. Poslední šestá variace je jako jediná v dynamice forte. Smršť dvaatřicetinových not, které střídavě klesají a stoupají, opakující se posouvání čtyřtónové figury, sestupná chromatika v taktu šedesát tři, to vše naznačuje příchodu velkého finále. Grandiózní návrat hlavního tématu, tentokrát hraného arcove zvučné dynamice forte přichází v taktu šedesát pět. Jako připomenutí pizzicatového zvuku autor předepsal všechny akordy hlavního tématu smykem od žabky. (příklad č. 16)

Příklad č. 16

5.4 Čtvrtá věta - Les furies

Finální věta 2. sonáty už názvem Les Furies a tempovým označením Allegro furioso napovídá, že se jedná o velice divokou hudbu. V překladu Les Furies znamená Litice, lidově řečeno Furie.⁸⁷ Nejzajímavějším efektem této věty je střídání tónu sul ponticello v pianissimu a ordinario ve fortissimu.⁸⁸ Čtvrtá věta po celou dobu číší nezkrotnou energií, napětím a vnitřní silou, to vše je cítit i v dynamicky nízkých a tichých místech. Je zapsána ve dvoučtvrtovém taktu s vloženými tříčtvrtovými takty a celkem obsahuje 100 taktů.

Úvodní introdukce v dynamice fortissimo trvá po dobu devíti taktů. Odehrává se v ní smršť neskutečného rozčarování, v úplném začátku jsou dokonce tři vstupy připomínající lidské výkřiky. (příklad č. 17)

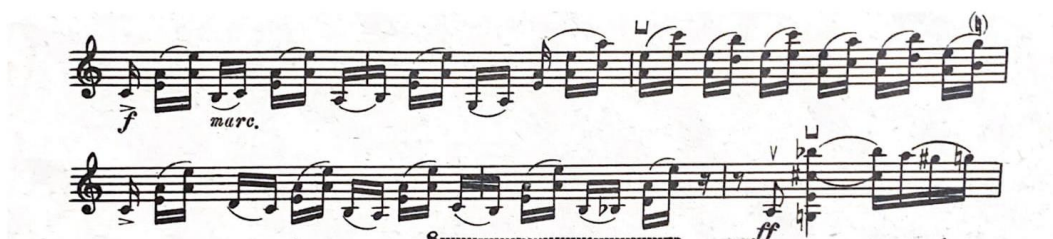
⁸⁷HOLEČEK, Jaroslav. Ysaye Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

⁸⁸GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. Ysaye. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9

Příklad č. 17

Dvojhlasé hlavní téma začíná v desátém taktu v tónině a moll, dynamicky pokračuje neúprosné fortissimo, podpořené akcentováním každého dvojhmatu. V celé této části se nachází samé dvojhmaty a trojhlasé a čtyřhlasé akordy, které jsou pro hráče velice náročné. V taktu dvacet sedm se poprvé o slovo hlásí chorál Dies Irae. (příklad č. 18)

Příklad č. 18

Po pěti taktech je však přerušeno úvodními výkřiky, po kterých následuje technicky náročný dvojhmatový sestup ve velkých sextách a malých decimách. V taktu třicet šest má snahu se prosadit motiv hlavního tématu. Tato část končí pizzicatovanou notou c, po které následuje volný takt. Zazní tedy dvě doby naprostého ticha. Od taktu čtyřicet dva následuje dlouhá tajemná plocha v pianissimu, kde autor hojně využívá citace chorálu Dies Irae. K prohloubení mystické nálady chorálu Dies Irae používá barvu sul ponticello, která se střídá s melodií hranou ordinario. V taktu čtyřicet devět tichou hudbu přehluší výbuch arpeggiováných sextol ve fortissimu, střídající se sextolami v piannissimu. Tato plocha se od taktu padesát sedm opakuje, avšak o půl tónu výš. V taktu sedmdesát sedm se snaží opět prosadit úvodní výkřik a dovede tak hudbu do zkrácené reprízy, která začíná v taktu osmdesát. Volný takt devadesát tři je opět dokonalým předělem a umocněním příchodu velkého finále. Závěrečná osmitaktová coda se s citacemi chorálu Dies Irae neúprosně žene jako vichřice. Poprvé zazní v jednohlase, o takt dále ve vrchním hlase v sextách. V taktu devadesát pět začíná zpomalovat tempo do Lenta, které přijde v následujícím taktu. Zde je Dies Irae ve spodním hlasu sext. (příklad č. 19)

The image shows a musical score for two staves. The top staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. It starts with a dynamic marking of *mf marc.* and a tempo marking of *G.D.* (Grave). The music consists of a series of eighth notes. A dynamic marking of *f* appears later in the staff. The bottom staff also begins with a treble clef and a 2/4 time signature. It starts with a dynamic marking of *ff* and a tempo marking of *allarg. poco*. The music consists of a series of eighth notes. A dynamic marking of *f* appears later in the staff, followed by a tempo marking of *Lento*. The bottom staff includes fingering numbers: 2 0, 3 0 1, 2 0, 1 0, 3 0, 1 0, 1, 2, 2, 2, 2.

Příklad č. 19

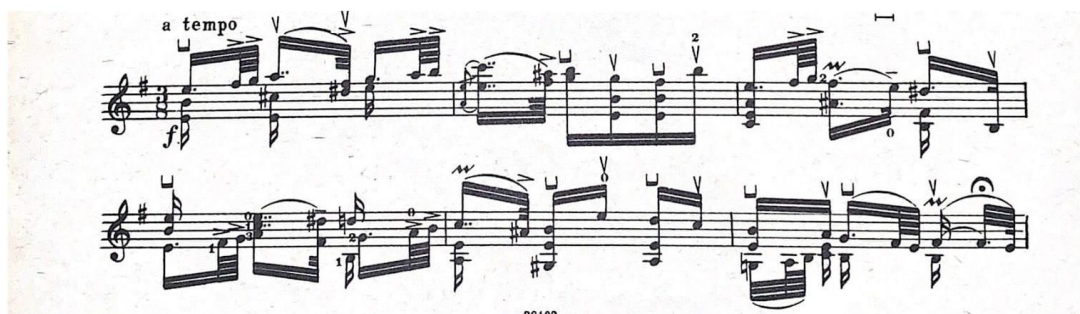
Poslední tempová změna do původního Allegra furiosa zajistí posluchači neskutečně strhující, efektní a virtuózní závěr v nejvyšší možné dynamice.

6 Sonáta č.4 pro sólové housle

6.1 První věta – Allemanda

První věta Sonáty č. 4 se nazývá Allemanda.⁸⁹ Úvodní sedmitaktová netematická introdukce Lento maestoso ve čtyřosminovém taktu začíná v dynamice forte a postupně se rozšiřuje. V taktu pět a šest přichází chromatický postup čtyřiašedesátinových rozložených akordů. Postupné ritardando trvajícím do taktu osm vede introdukci do hlavního tématu. Poslední rozložený běh H7 majestátně ukončuje introdukci.

Hlavní téma v tříosminovém taktu, tónině e moll a zvukové dynamice přichází od taktu osm. Melodie se nachází ve vrchním hlasu. (příklad č. 20)

Příklad č. 20

V desátém taktu na druhé době zazní mimotonální dominanta. V jedenáctém taktu přejímá vedoucí melodii spodní hlas, avšak na třetí době melodie zaznívá v prostředním hlase. Hlavní téma proběhne dvakrát v třítaktové periodě. Od čtrnáctého taktu přichází modifikace neboli volná práce s tématem, která vede až do první doby taktu dvacet. Postupná dynamická gradace vyústí ve fortissimo ve vloženém čtyřosminovém taktu devatenáct. První doba taktu dvacet překvapí, část nekončí v e moll, ale h moll.

Vedlejší téma začínající v h moll ve volnějším tempu tranquillo přichází v taktu dvacet od druhé doby. Tichá niterná část trvá sedm taktů. Takt dvacet dva, dvacet tři a dvacet čtyři je spojkou do taktu dvacet pět, kde se opakuje vedlejší

⁸⁹GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaye*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9

téma ve fis moll. Rozložené akordy ve forte od taktu dvacet sedm, které trvají po dobu šesti taktů, crescendují do taktu třicet tři. V tomto taktu dojde k návratu hlavního tématu, avšak ve fis moll. Začíná zde dlouhá devítitaktová fráze plná zajímavého harmonického dění. Převážně tu převládá durová tónina. Například takt třicet šest, téma v D dur, druhá doba G dur, třetí doba zpět v D dur. Tato část končí v H dur dlouhou korunou.

Následuje dlouhé tiché fugato opět v základní tónině e moll. Téma zaznívá v pozmeněném rytmu. Zdvihem do taktu čtyřicet sedm pokračuje téma v h moll ve spodním hlase. Zajímavá chromatika přichází ve vrchním hlase taktu padesát až padesát dva. Dále se téma hlásí o slovo ve vrchním hlase v e moll zdvihem do taktu padesát tři. Zdvihem do taktu šedesát dva přichází těsna v e moll. V taktu šedesát tři jsou paralelně vedené hlasy. Takt šedesát čtyři - druhá doba čtyřhlas a moll, pětihlas H dur, trojhlas E dur a průtah do taktu šedesát pět. První akord v taktu šedesát pět je bitonální šestihlas a druhá doba H dur skladbu dovede do taktu šedesát šest. Zde naposledy zazní hlavní téma v nejvyšší dynamice. V předposledním taktu posluchače zaujme výrazný postup cisis, dis a větu dovede do vítězné tóniky e moll.

6.2 Druhá věta - Sarabanda

Druhou větu Sonáty č. 4 Eugéne Ysaÿe nazval Sarabanda. Úzká spojitost této věty s barokní taneční formou není pouze názvem, ale především jejím tříčtvrtečním rytmem. Sarabandu dělá nejvíce zajímavou motivek o čtyřech tónech, který se po celou dobu stále stejně opakuje.⁹⁰ Tempové označení věty je Quasi lento. Celá věta dohromady obsahuje 46 taktů.

Pro úvodních deset a půl taktu zvolil Eugéne Ysaÿe pizzicato. Věta začíná v mezzoforte 3. stupněm G dur na první době, ihned na druhé době přichází a moll. Již od prvního taktu se objevuje tematický motiv dvou osminových not g1, fis1 a dvou čtvrtkových not e1, a1, který neúnavně proplouvá celou větou. (příklad č. 21)

⁹⁰HOLEČEK, Jaroslav. Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]. Supraphon, 1976. 1111971-72G

Příklad č. 21

První fráze vede ke čtvrtému taktu, kde je na první době nejvyšší dynamika, od druhé doby začne postupně odcházet do piana. Druhá fráze začíná v šestém taktu ve velice nízké dynamice a od sedmého taktu prudce nabírá na síle, protože v osmém taktu je vrchol celé úvodní pizzicatové části. Od třetí doby tohoto taktu dynamika opět klesá do piana, které začíná v desátém taktu. V jedenáctém taktu se fráze zklidní do pianissima a naposledy motiv 1 zazní v pizzicatu. Druhá doba je zásadním předělem mezi první a druhou částí, osminová pomlka s korunou umocňuje atmosféru. Na třetí dobu zazní nota a1 hraná arco. Jedná se o poslední dobu motivu 1 a zároveň předtaktí další části.

Ve dvanáctém taktu se objevuje chromatika ve druhém hlase k motivu 1. Šestnáctý takt přináší nový jev. K motivu 1 se přidává protihlas, motiv 1 o oktávu výš a začínající od druhé doby. Protihlas se zde nachází po dobu třech taktů. (příklad č. 22)

Příklad č. 22

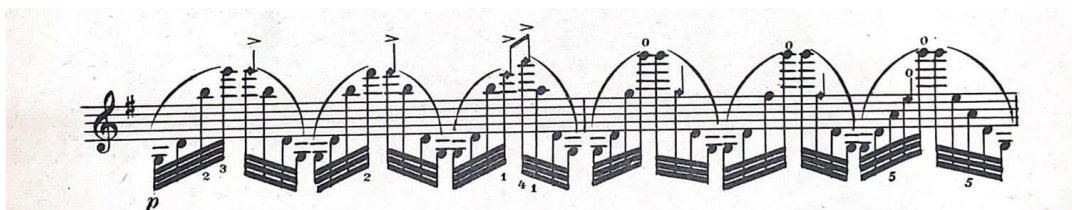
Od dvacátého prvního taktu vede postupná gradace podtržená průchody v hlasech. Například v taktu dvacet tři je průchod veden ve spodním hlase a v taktu dvacet čtyři ve vrchním hlase. Gradace vrcholí v taktu dvacet pět tónikou, kvintakordem e moll. Dynamika klesá do piana v následujícím taktu a v tomto klidném duchu melodie kráčí až do taktu třicet, kde se hudba zcela zastaví.

Nová myšlenka, sextoly v arpeggiích přichází od taktu třicet jedna. I zde je v každém taktu schován motiv 1. (příklad č. 23)

Příklad č. 23

Část začíná v pianu, to se drží po dobu čtyř taktů. Nachází se tu i zajímavá harmonie – třicátý první takt G dur s průchodem do kvintakordu a moll, třetí doba septakord h měkce malý. Další takt C dur s průchodem do A dur, třetí doba dominantní septakord, který harmonii dovede zpět do G dur v taktu třicet tři. Ve třicátém pátém taktu přichází crescendo, jež vyústí do následujícího taktu, ve kterém vrcholí fráze v mezzoforte. Diminuendo nastává v taktu třicet sedm a ústí v třicátém devátém taktu, kde hudba utichá pianem. V následujícím taktu se motiv 1 přesouvá o oktávu výš a trochu je i pozměněn rytmus motivu 1. Arpeggia houstnou dvaatřicetinovými skupinkami a v taktu čtyřicet jedna se motiv 1 zvyšuje o další oktávu, zní tedy g³, fis³, e³, a³. (příklad č. 24)

Příklad č. 24

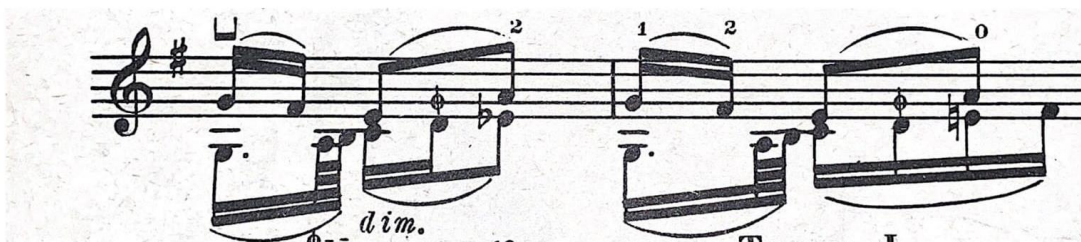
Ve čtyřicátém druhém taktu se na poslední době objevuje kvintola, která frázi dovede do dvoutaktové spojky. Druhá věta končí dovětkem - akordy hrané arpeggio, kde naposledy zazní motiv 1 v jednočárkované oktávě. Pouze úplný konec motivu 1 je pozměněn na d1.

6.3 Třetí věta – Finale

Poslední věta sonáty odkazuje svou brilantností na Fritze Kreislera. Tempové označení je Presto ma non troppo, jedná se o velice virtuózní kousek. Dělí se na čtyři větší díly - A, B, A' a Codu. Finale začíná v e moll, v pětičtvrtovém taktu a majestátní dynamice forte. S tou si však v začátku Ysaÿe hodně hraje,

dynamické vlny jsou součástí až do sedmého taktu. Virtuozitu podtrhuje spiccato střídající se s detaché a legatem po dvou šestnáctinových notách. V této části se hojně objevují kvartové a kvintové postupy, například v taktu tři. V taktu osm začíná pasáž ve velice nízké dynamice. Je zde vedoucí hlas schován ve sletu šestnáctinových not, opakuje se i v taktu devět. Ve vloženém třídobém taktu jedenáct začíná postupná dynamická gradace. Ta vrcholí v taktu třináct. Bouřlivou atmosféru umocňuje celotónová stupnice v taktu třináct a čtrnáct. Od patnáctého taktu dojde k dynamickému uklidnění, které s drobnými dynamickými vzruchy vytrvá po dobu čtyř taktů. Takt sedmáct a osmáct, opět dva vložené třídobé takty. Od taktu devatenáct dochází k sekvenci. Na první době G dur, třetí doba D dur, pátá doba B dur. Sekvence pokračuje i v taktu dvacet. První doba A dur, druhá doba a moll, třetí doba G dur. Konec této části se odehrává v duchu Fritze Kreislera, v taktu dvacet tři je šestnáctinový dvojhmatový výšlap přesně v jeho stylu.

Díl B se myšlenkou i tříosminovým taktem navrací k první větě sonáty. G dur na první době, h moll na druhé době, velký průchod G7 na třetí době a v následujícím taktu zpět v G dur. Další harmonická zajímavost se nachází ve dvacátém osmém taktu. Na první době a moll, druhá doba H7 a třetí doba G dur. Od taktu třicet začíná sekvence, která vede až do první doby následujícího taktu. Ve třicátém čtvrtém a třicátém pátém taktu se ke slovu ve vrchním hlase dostává motiv ze druhé věty, je však kombinovaná s motivem z první věty ve druhém hlase. (příklad č. 25)

Příklad č. 25

Takt třicet sedm, spojka h moll houslistu zavede zpět do tématu, které se navrací tentokrát piano v taktu třicet osm. Sekvence stoupající nahoru spolu s crescendem dovede frázi do taktu čtyřicet devět, kde vygraduje do forte, které potrvá tři takty.

Coda začíná taktem padesát jedna v tónině E dur a ve velice slabé dynamice. V taktu padesát čtyři dochází k sekvenci, která se o takt dále zhušťuje. Následující dva takty padesát osm a padesát devět posluchače zaujmou svou harmonií. V taktu padesát osm se od třetí doby střídá tónika a dominanta - G, D, G, D, D, A, D, A, B, F, C, F, C. Takt padesát devět – první doba C dur, druhá doba H dur, třetí doba A dur, čtvrtá doba E dur. V E dur věta pokračuje, tempo se zpomaluje, dynamika sílí. Piu lento překvapí v taktu šedesát tři. Tempové zpomalení a nejvyšší dynamika věty umocňuje hudební velikost této sonáty.

7 Závěr

V bakalářské práci jsem se více zaměřila na osobnost Eugéna Ysaÿe. Jeho život nebyl vždy jednoduchý, přesto dokázal být vynikajícím houslistou, pedagogem, skladatelem a dokonce dirigentem. Ve všech oborech vynikal přímo bravurním způsobem. Houslista Eugéne Ysaÿe byl úspěšný sólista i komorní hráč. Velice zdatný byl i jako skladatel. Složil spoustu zajímavých, hodnotných a pro houslisty důležitých skladeb. V jeho houslové třídě absolvovalo spoustu vynikajících a úspěšných studentů. Eugéne Ysaÿe se nebál nových výzev a ve své profesi se celý život zdokonaloval a vyvíjel.

Ve své práci jsem se podívala na Ysaÿeovo nejvýznamnější dílo, tedy 6 sonát pro sólové housle. Jsem potěšena, kolik nových zajímavostí jsem se o tomto díle dozvěděla. Šest sonát pro sólové housle považuji za velice různorodé dílo.

Důsledné zaměření na Sonáty č. 2 a 4 nebylo bezdůvodné, jedná se o mé nejoblíbenější sonáty. Druhá sonáta mě utvrdila o skladatelově velké inspiraci J. S. Bachem. Výjimečnost této sonáty zvyrazňuje i Ysaÿeova precizní práce s citacemi gregoriánského chorálu Dies Irae. Odlišná čtvrtá sonáta je zajímavá svou barokní inspirací a ostinátním rytmem ve druhé větě. Díky interpretačnímu rozboru obou sonát jsem získala na tyto dvě sonáty nově objevený pohled. Obě sonáty, č. 2 a 4, mě překvapily rozmanitou harmonií.

Osobnost Eugéna Ysaÿe se bezpochyby zapsala nejen do dějin houslové literatury. Ysaÿeův přínos pro houslisty je neuvěřitelný, protože složil tolik technicky a hudebně zajímavých skladeb, přitom sám byl spíše houslistou a pedagogem než skladatelem. Jsem velmi potěšena, že Ysaÿeova hudba je oblíbená a doteď hojně zní i v dnešní uspěchané a neklidné době.

Prameny a literatura

Literatura

GINSBURG, Prof. Lev, AXELROD, Dr. Herbert R., ed. *Ysaÿe*. West Sylvania Avenue, Neptune City, N. J. 07753: Paganiniana Publications, 1980. ISBN 0-87666-620-9.

HOLEČEK, Jaroslav. *Ysaÿe Eugen, Skladby pro sólové housle [text ke gramofonové desce]*. Supraphon, 1976. 1111971-72G

LOWELL, Natasha. *Eugène Ysaÿe and Musical Dialogue*. 2012. Dominican University of California.

MARTENS, Frederick Herman. *Violin mastery: talks with master violinists and teachers*. 1919. New York: Frederick A. Stokes Company. ISBN MOD1005841062.

Internetové zdroje

Eugene Ysaÿe. *Violinists of the Early Twentieth Century* [online]. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <http://bratschenspieler.tripod.com/YSAYE.HTM>

Eugène Ysaÿe: Personal life. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Personal_life

String Quartet No.1, Op.112 (Saint-Saëns, Camille). *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://imslp.org/wiki/String_Quartet_No.1,_Op.112_\(Saint-Saëns,_Camille\)](https://imslp.org/wiki/String_Quartet_No.1,_Op.112_(Saint-Saëns,_Camille))

Vincent d'Indy. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: (https://en.wikipedia.org/wiki/Vincent_d%27Indy)

Violin Concerto No.5, Op.37 (Vieuxtemps, Henri). *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: [https://imslp.org/wiki/Violin_Concerto_No.5,_Op.37_\(Vieuxtemps,_Henri\)](https://imslp.org/wiki/Violin_Concerto_No.5,_Op.37_(Vieuxtemps,_Henri))

List of works by Eugène Ysaÿe. *IMSLP Petrucci Music Library* [online]. [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://imslp.org/wiki/List_of_works_by_Eugène_Ysaÿe

Eugène Ysaÿe: Works for violin and piano. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Works_for_violin_and_piano

Eugène Ysaÿe: Orchestral works. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Orchestral_works

Eugène Ysaÿe: Chamber works. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Chamber_works

Eugène Ysaÿe: Concertante works. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Eugène_Ysaÿe#Concertante_works

Violin Sonata No. 2 (Ysaÿe). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-18]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Violin_Sonata_No._2_\(Ysaÿe\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Violin_Sonata_No._2_(Ysaÿe))

Six Sonatas for solo violin (Ysaÿe): Sonata No. 3 in D minor, "Ballade." In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_\(Ysaÿe\)#Sonata_No._1_in_G_minor](https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_(Ysaÿe)#Sonata_No._1_in_G_minor)

Six Sonatas for solo violin (Ysaÿe): Sonata No. 5 in G major. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-06-14]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_\(Ysaÿe\)#Sonata_No._5_in_G_major](https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_(Ysaÿe)#Sonata_No._5_in_G_major)

Six Sonatas for solo violin (Ysaÿe): Sonata No. 6 in E major. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-[cit. 2020-06-15]. Dostupné z:
[https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_\(Ysa%C3%BFfe\)#Sonata_No._6_in_E_major](https://en.wikipedia.org/wiki/Six_Sonatas_for_solo_violin_(Ysa%C3%BFfe)#Sonata_No._6_in_E_major)